

PÁLINKA

Ahogy a hajnal első sötétszürke fényei lassan világosabb árnyalatokba oldódtak, Klaus Jankov valami lidércnyomással viaskodva többször is fájdalmasan felhorkant az ágyában, ide-oda dobta magát, majd félig öntudatlanul megfordult, és kis híján a padlóra zuhant. Ettől egyszerre felébredt. A fejét mintha tüzes korona pántolta volna össze, jó szorosan. A padlóra sercintett, felült, és a demizson után nyúlt, amit előző este elöl hagyott. Kihúzta a dugót, a szájához emelte az üveget – de csak egyetlen csepp pálinkát sikerült kisajtolnia belőle. Keményen megrázta, de a helyzet nem változott. Oda-vágta az asztalra.

Francba! – állapította meg, de ez vajmi keveset segített. Pár percig még üldögélt az ágy szélén, erőt gyűjtött, végül megkapaszkodott egy súlyos, régi faszékben, és felállt. Az ablakhoz csoszogott, kilökte a zsalugáttert. Odakint a kopár utca és a fehér rétegfelhőkbe burkolódzó égbolt semmit sem változott az előző este óta. Ettől kis híján újra köpött egyet, de az utolsó pillanatban elszégyellte magát, épp elég mocsok gyűlt már fel a szobában.

Leült az asztalhoz, előkotort egy darab kenyeret, és beleharapott. Szinte öntudatlan egyhangúsággal rágta a fűrészpör- és a marharépa-őrlet keverékét. Mikor végzett, kihúzta a fiókot, fogott egy noteszt, egy ceruzát meg egy méretes radírt. Aztán csak bámult ki az ablakon anélkül, hogy bármit is látott volna. Egy fia értelmes gondolat sem jutott eszébe, viszont a tudatát valamiért előntötték a betűk. Falatka fakardja kaparja vakarja akarja. Takarja. Barakknak alapja. Talapzat. Darabja. Szorgosan lekörmölt néhány szót, ismét az utcára bambult, majd átolvasta, amit leírt, elhúzta a száját, és kiradírozta az egészet. Holott a papírral igazán nem kellett volna spórolnia, de Jankovnak szokásává vált, hogy amit lehet, újrahasznosít.

Végül eltette a noteszt, felkelt, és leballagott a pincébe, hogy felnyisson egy újabb demizsont. A polcokon jó pár edény sorakozott, ám ahogy sorra vizsgálta őket, mind jobban hatalmába kerítette a szorongás. Végül kénytelen volt megállapítania, hogy nem maradt több pálinkája. A homlokát kiverve a hideg veríték. Ez nagyon komoly problémának ígérkezett, méghozzá rövid időn belül.

biztonsági, de főleg politikai viszonyok miatt a főváros már nem biztonságos számára. Eljutott arra a pontra, hogy a puszta életét féltette, így hát fogott egy régi, lepedőnyi térképet, találmra rábökött rajta egy pontra, és útnak indult. Végül itt lyukadt ki, a hegyek között, és eleinte egyáltalán nem bánta meg. Csak egy régi elemes rádiót tartott meg, a tévét kidobta, a netkábelt pedig elvágta egy csípőfogóval. Ez sokat javított a közérzetén. Kibérelt egy házat, fillérékért, erre nem volt jelentős az idegenforgalom, és nekilátott részletesebben felmérni a terepet.

A helyi kocsmá kiválóan bizonyult, a tömény italok bőséges választékával: no nem mintha Jankov ne lett volna meg e választék nélkül, de időnként nem ártott társasági életet élni. Ilyenkor felhajtott egy-két féldecit, sosem többet. Kiderült, hogy a szomszédja, Kolosi egészen kiváló pálinkát főz, olyannyira, hogy ő volt a hely egyik beszállítója: ráadásul folyton új módszerekkel kísérletezett. Az alapanyagot is maga termesztette: a kertjében, a háza előtt, de még az udvarában is szilvafák álltak. Jankov ezt nagyszerűnek találta: mindig csodálta az őstermelőket mint olyan vállalkozó kedvű embereket, akiknek soha nem érhetett a nyomába, mert nem volt meg hozzá az önbizalma. Úgy gondolta, talán jobban is megismerhetné ezt az embert, így párszor átment hozzá látogatóba, de ezek az alkalmak nem úgy alakultak, ahogy várta. Végig feszengenie kellett: Kolosiból valami megfoghatatlan fennsőbbiségesség áradt, amit, bár talán öntudatlanul, de rendre éreztetett is vendégével. A hangulatot nem oldotta a házigazda feleségének, egy sápadt, szinte áttetsző, egérszerű asszonynak az időnkénti felbukkanása sem, aki a felszolgáló szerepét játszotta; teljesen világos volt, hogy az egyetlen vágya minél jobban beolvadni a bútorok közé. Jankov egy idő után felhagyott a közvetlen ismeretség erőltetésével, és Kolosit besorolta az érthetetlen, ám tehetséges különcök fakkjába, akiket azért jobb kerülni, biztos, ami biztos.

Miután nagyjából általában is tisztába jött a helyi viszonyokkal, ami sokkal egyszerűbben ment, mint a fővárosban, hozzálátott ahhoz, amihez valamelyest érteni vélte: belekezdett a soron következő könyvébe, amit a társadalom iránt való kötelességének érzett megírni. „Most aztán megkapod, társadalom!”, gondolta, miközben lepötyögte az első oldalakat. Lepötyögte? Szinte füstölt a keze alatt a tasztatúra. Csak úgy ömlöttek belőle a szellemesebbnél szellemesebb gondolatok. Régóta érezte ennyire elemében magát, úgy gondolta, a profi cselekményvezetésnek, a kiváló megfigyeléseknek és a való életben is létező, első pillantásra felismerhető figurák szerepeltetésének egészen újszerű egyvelegét sikerült létrehozni, ami nagy port fog felverni, ha megjelenik.

Azonban nem érezte volna igazán teljesnek az ittlétet, ha nem érinti meg a szerelem is, hiszen szerelem nélkül nincs írás. Szerelmi szál, romantika és erotika (beleértve a naturalista módon részletezett durva baszást, ide-oda fröcskölő, ilyen-amolyan állagú ondóval, ha rizikó nélkül akar bevállalósnak tűnni) vagy legalább a rá való utalás nélkül egy szöveg olyan, mint a kiszáradt marhatrágya: valami gyakorlati haszna talán lehet, de esztétikai semmiképpen, és senkit sem fog érdekelni. A telepen szerencsére hamar rábukkant új múzsájára: Viola tizenkilenc éves volt, és a postán dolgozott: ott árulta a sorsjegyeket, az újságokat, vette át és adta ki a küldeményeket, és rengeteg különleges alkalmakra nyomott bélyege volt. Illetve nem is voltak más bélyegek, csak különleges alkalmakra nyomottak, ami nagyban csökkentette az egyediségüket, de valamiből ezek tervezőinek is meg kellett élniük. „Postáskisasszony!”, húzta rá a címkét elmélázva Jankov, „milyen régimódi, varázsos kifejezés, az elfojtott érzelmek micsoda tárháza bújjik meg mögötte!” És ez a postáskisasszony egyszerűen el volt ragadtatva, mikor Jankov elárulta neki, hogy kicsoda. Ismerte a nevét, a könyvespolcon az író négy regénye is várt arra, hogy diszkont áron lecsapjon rá valaki. Mint kiderült, Viola semmit sem kedvelt jobban a művészeknél, akik már alkottak valami kézzelfoghatót.

Meglátogatta a lány szüleit. Addigra már tudta, hogy Viola apja pontosan fordítva gondolkodott, mint ő, és egy szép napon elutazott a fővárosba, ahonnan esze ágában sem volt visszatérni. A felesége, Elvira, aki, ahogy az író megállapította, még a negyvenes évei vége felé is megdöbbenően jól tartotta magát, a hivatalban dolgozott, de a korlátozások miatt csak rész munkaidőben – ez volt az oka, hogy Violának el kellett helyezkednie a postán ahelyett, hogy egyetemre ment volna. Nem volt rá pénzük. Jankov együttérzését kifejezve szaporán bólogatott, miközben egyre inkább úgy érezte, lehetne még bonyolítani azt a szerelmi szálát. Másnap visszatért, és pár órán belül mély és szenvedélyes kapcsolatot épített ki Elvirával, ami elégedettséggel töltötte el. Csak arra kellett figyelnie, hogy Viola ne hogy gyanút fogjon, mert annak nem lett volna jó vége, de ezt könnyű volt megoldani: így pedig már minden készen állt arra, hogy igazán szép és főleg inspiráló legyen az élet.

És jó ideig az is volt, hanem a külvilágban tovább zajlottak az események, amelyek következményei lassan a hegyek között is éreztetni kezdték a hatásukat. Először a mobilszolgáltatás szűnt meg, a térerő rendszertelen időközönként ugrásszerűen csökkent, míg végleg el nem enyészett. A rádióból mind bizarrabb hírek áramlottak, amelyeknek hovatovább semmi értelmük nem volt, és nem lehetett eligazodni rajtuk, mi több, komoly fejfájást

okoztak, ha az ember túl sokáig hagyta bekapcsolva a készüléket. Aztán egy szép napon a közigazgatást átvette a hadsereg. A magánboltokat bezárták, mindenhová egyenruhások ültek, Jankov főbőrőjét pedig elvitték, bár ez nem volt feltétlenül baj, legalább nem kellett fizetni többet a lakhatásért. Jankovnak ekkoriban már néha eszébe jutott, hogy a mind baljósabb jeleket látva talán ideje volna távoznia, hiszen a telepet sem tekinthette többé biztonságosnak, de elég volt belehallgatnia a zűrzavaros rádióműsorba, hogy belássa, máshol mennyivel rosszabb a helyzet, és maradt. Viszont a körülmények romlásával az ihlete, sőt, az önbizalma is odalett; mire eljött az áramszünetek kora, már alig egy-két oldalt bírt kipróbálni magából naponta. A mértéktartásra is képtelenné vált: mind többet tartózkodott a kocsmában, a naponta ledöntött kupicák egyre szaporodtak, és egy este, mikor olyannyira reszketett a keze, hogy nem tudta a billentyűket leütni, be kellett látnia, hogy alkoholistává vált. Ekkorra már sajátos ciklus szerint élt: amikor részeg volt, akkor nem írt semmit. Az ugyanis csak mítosz, hogy beállítva lehet írni, nincs ebben még részizagság sem. Meg lehet ugyan próbálni, de úgysem lesz jó. A következő napon viszont másnapos az ember. Másnaposan sem lehet írni, mert az a testi-lelki szenvedés ideje. A harmadik napon meg, ha eléggé elszánta magát, és nem vett magához újra italt, az elvonási tünetek kínozták, amelyek ismét lehetetlenné tették az alkotást. Így legkésőbb a negyedik napon kénytelen volt újra berúgni, mert a delírium tremens olyan állapot, amit a legrosszabb ellenségének sem kíván az ember. Egy különösen csüggedt pillanatában, mikor úgy érezte, végképp megakadt, kinyomtatott mindent, amit addig alkotott, átolvasta, és csak úgy hasogatta közben az öngyűlölet. Méghogy szellemesség, méghogy frappáns gondolatok! Ennek mind vége. Sosem érezte magát ennyire tehetségtelennek és feleslegesnek.

Ez a mozzanat viszont később mégis hasznosnak bizonyult, legalább a szöveg fennmaradásának szempontjából (kérdés persze, megérdemelte-e a fennmaradást), mert három nap múlva végképp elment az áram. Jankov ekkor a postáról vételezett néhány jó vastag noteszt, és sok-sok ceruzát, összeszeszorított foggal, a „csakazértis” jegyében, de képtelen volt megtörni a ciklust. Ráadásul Kolosi az egyik utolsó, delíriumos söntésbeli estén holmi konzervatív, normális családi értékeket és életvitelt emlegetett, amit például ő is folytat a feleségével, egyesekkel ellentétben, akik rögtön kihasználnak bizonyos kínálkozó alkalmakat. Néhány jelenlévő jelentőségteljesen bólogatott. „Célozatsz, célozatsz? Különbnek érzed magad?”, gondolta Jankov, és dühbe gurult. A szomszédja iránti elismerése semmivé foszlott, mi több, határozott ellenszenvbe fordult.

Hamarosan mindennemű bolti árusítás megszűnt, a kocsmák is bezárt, helyettük bevezették az „ellátmányozást”, ami hetente egyszer érkezett vonaton. Jankov szerencsére számított erre a fordulatra, és rendesen feltankolt még előtte itallal, ekkor telt meg a pincéje demizsonokkal. De amilyen ütemben fogyasztott, ettől kezdve örök bizonytalanság gyötörte, és ismét a távozás gondolatával kezdett kacérkodni. Ám továbbra sem bírta elszánni magát, amíg egyszerre csak nagyon meg nem fogyatkoztak a lehetőségek.

Eljött ugyanis a nap, amikor utoljára jött ellátmány, és a világ végképp megváltozott. A fák akkor már lehullatták a leveleiket, bár ebben semmi furcsa nem volt; késő ősze járt az idő. Teljesen szokványos volt az is, ahogy begördült egy délután az állomásra a vonat a rozsdásodó sínen: a mozdonyvezető egykedvű és fásult arccal meredt maga elé a szélvédőn át. Egykedvű és fásult arca volt a milicistáknak is, akik felnyitották az egyik vagon, és a pálya mellé kizúdult a krumpli. Ledobáltak még pár raklap konzervet, néhány zsák gabonát és egyéb tartós fogyasztási cikkeket.

– Becsüljék meg, emberek! – mondta az egyik az odagyűlő bámészkodóknak, mikor végeztek –, mert most jó ideig nem lesz semmi.

Ezzel visszazálltak a szerelvényre, és behúzták maguk után az ajtót. A vonat eldöcögött, a lakók pedig nekiláttak, hogy összegyűjtsék, amit az állam kegyéből kaptak.

– A krumpli jó ötlet volt – mondta akkor Kolosi. – Az még Grönlandon is megterem.

– Talán grönlandi időjárás várható? – horkant fel Jankov.

Kolosi megnyalta az ujját, és maga elé tartotta a levegőbe.

– Nem – állapította meg. – Inkább aleuti. A szélcsendes oldalról.

Jankov ekkor haragudott meg másodszor nagyon a szomszédjára – már megint ez a pofátlan magabiztosság, hát mégis honnan veszi hozzá a bátorságot? – füstölgött magában.

– Miből gondolod? – vetette oda.

– Aki kíváncsi, hamar megöregszik, Klaus – mondta Kolosi.

Az a nap az igazság napjának bizonyult. Tényleg nem jött több ellátmány, a sínek tovább rozsdásodtak, a talpfák pedig lassan kezdtek belerohadni a sárba. Az éghajlat pedig valóban aleutira fordult – a szélcsendes oldalról. Leszállt a fehér rétegfelhőzet, és nem jött el a tavasz. A nyárról nem is beszélve. Egyformán hidegek és lucskosak lettek a napok, nem esősek, csak nedvesek. A fák nem rügyeztek ki többé, a föld pedig nem hozott termést, leszámítva a krumplit és a marharépat. Akadtak, akik nem is viselték jól ezt az életmódot, és úgy gondolták, elköltöznek. Gyalog indultak délnek

a sínek mentén, amelyek néhány kilométerre kettéágaztak. Csakhogy bármelyik irányt választották, hamarosan azon kapták magukat, hogy újra az elágazásnál vannak. Északnak Jankov tudomása szerint senki sem indult, az zsákutca volt, csak egy fordítókörong állt a végállomáson, ami az ellenkező irányba állította a befutó mozdonyokat.

A környék tehát mintha egy Moebius-szalag alakját vette volna fel, ami, ha megpróbált belegondolni, valósággal örületbe kergette Jankovot. Hiszen eleve miféle dolog az, hogy veszünk egy papírcsíkot, aminek két oldala van, megtekerjük, összeragasztjuk – és egyetlen folyamatos felületet kapunk? Már ezt is képtelenség volt ésszel felérni. És hogy a tájjal történt ugyanez, az már igazán csak a ráadás volt. Bár semmit sem lehetett biztosan tudni. Voltak ugyanis, akik elmentek, és nem tértek vissza, eltűntek a térképről. Akkor ők mégiscsak távoztak valamerre! Jankov néha érezte a késztetést, hogy ennek utána kellene járni, de néhány feles után sikerült mindig elfojtania. Az alkoholkészletei viszont végletes apadásnak indultak, ami az ő állapotában baljós sorsot vetített előre. Szerzett egy pálinkafőzőt, hiszen a krumpli és a marharépa is szerves anyag, az is erjeszthető, de be kellett várnia, amíg a szűkös termés beérik, ráadásul az első, pár liternyi főzete förtelmesre sikerült. Valahogy muszájból leküldte a torkán, de öklendezve és köpködve tette. Az ital alkoholtartalma ugyanakkor több mint kielégítőnek, ezáltal pedig életmentőnek bizonyult.

Ahogy pedig a függőség nyomában járó depresszió végleg elhatalmasodott rajta, az írói munkássága is végképp megfeneklett. Az utolsó évben mindössze egyetlen négysoros verset írt, amit a deszkafalra kapirgált fel egy százas szöggel. Így szólt:

„A világ, az élet, e csodás buborék
Nagy pukkanással szerterobbant.
A szanaszét szálló maradék
Nem olthatja rendesen szomjам.”

És még erre sem lehetett büszke.

Violának persze tetszett, és ezt hajlandó volt menten odaadón ki is nyilvánítani, de a fizikailag mélységesen kielégítő eredménynek ezúttal vajmi kevés köze volt a szellemi kiteljesedéshez. Jankov pedig tudta ezt, és csak még inkább letört.

Nem sokkal ezután tudta meg, hogy Kolosi felesége is eltűnt a telepről. A szomszédnak a bánat pedig mintha új szintre emelte volna a pálinkája minőségét. Valami végtelenül csodálatos, átszellemült, egyedi zamattal állt elő – pedig neki sem állt ekkor már más rendelkezésre krumplin és marha-

répán kívül. Mégis, aki megkóstolta, mintha a nyarat érezte volna, az eltűnt gyermekkor ízét, a végtelenbe nyúló, ragacsos, virágillatú délutánokat, és valami megfoghatatlan veszteséget – valami mélyen zsongót, mint a hegedű G húrja. Vagy hasonlót, kinek-kinek az egyéni intuíciója szerint. Másfelől ettől a pálinkától is éppen úgy be lehetett seggelni, de szinte bűnnek hatott erre használni, miután olyan művészi érzeteket keltett az emberben. Kolosi szívesen ivott bárkivel a telepről, de kizárólag a saját házában, legfeljebb két stampedlit szolgált fel („a szűkös készletek miatt”), az ital receptjét pedig nem osztotta meg senkivel, mert akkor elvesztené az egyediségét. Legalábbis ezt mondogatta. Az udvarán némelyik szilvafa egyébként még mindig rügyezett, bár termést nem hoztak, levelet sem hajtottak. Ez is furcsa volt, de az ilyesmiket Jankov már észre sem vette.

Most viszont, hogy kifogyott a szeszből, és eljött a szükség órája, Jankovnak azonnal eszébe jutott Kolosi, mert más a környéken nem főzött nagyobb tételben pálinkát – és újra iszonyatos méregbe gurult. Dühöngött. Mi az, hogy nem? Mi az, hogy csak nála? Most tényleg kényére-kedvére ki van szolgáltatva egy ilyen ájtatos, fukar méregkeverőnek? Elvégre ki tudja, mit ad hozzá a lötytyéhez, amitől egyszeriben ilyen szívhez szólóvá válik? Jó, persze, rövid távon, egyszeri alkalommal megoldás, ha meglátogatja, bármenynyire is rühelli a pofáját, hiszen a szükség nagy úr, de egyébként... Nem, nem. Ha másképp nem megy, lenyúl tőle egy hordónyival, amíg szerez eleendő lepárlandó marharépat a következő adaghoz, határozta el magát, és persze a titkát is megfejti. Noha ez utóbbi kockázatos volt, mert hátha valami gusztustalan vagy mérgező lötytyöt kever az italba, ami, ha napvilágra kerül, elveheti az ember szomját. De végső soron az is jó, világosodott meg egyszerre Jankov, hiszen végre leszokhat az italról! Feltéve, hogy túléli a hirtelen elvonást, ami után ráadásul szembesülnie kell a valósággal a maga förtelmességében.

Efféle kételyek gyötörték az író, miközben elszánta magát: a terv végrehajtását aznap éjjelre tűzte ki. Tovább semmiképp nem várhatott, mert az alkoholhiány teljesen megbénította volna. Lényegesnek tartotta viszont, hogy valamikor éjfél és hajnali négy között menjen, mert akkor a legvalószínűbb, hogy Kolosi alszik. Nem gondolta túl a dolgokat, volt egy kis zseblámpája, ennek segítségével mászott át a koromsötétben a kerítésen kevéssel egy óra után. Elsődleges célja a pince volt. Előrelátóan szerzett egy pajszer, de kiderült, hogy semmi szükség rá: a szomszédja nem zárta be az ajtót.

Ekkora marhát! – morogta maga elé Klaus, miközben belépett. A pince kicsi volt, nyirkos, és legalább tíz hordót tartalmazott. Klaus kinyitotta az

egyiket. Rögvest megcsapta az orrát a pálinka illata. Na végre! Csak úgy, a dugó helyéről ivott, nagy szüksége volt már rá. Aztán visszatolta a helyére a dugaszt, a hóna alá vágta a zsákmányt, betette maga után az ajtót, és kiment az udvarra.

A küldetés második pontja Kolosi pálinkafőzési technikájának leleplezése volt. Az udvar túlsó végén alacsony melléképület húzódott. Klaus feltételezte, hogy szomszédja ott készíti a nedűt. Arrafelé vette hát az útját. Óvatosan lépkedett, igyekezett takarni a lámpát, mert talán Kolosi alszik, de az ördög nem. Néhány pillanattal később már ott is állt az ajtóban. Lenyomta a kilincset – itt sem ütközött ellenállásba. Belépett a helyiségbe, és körbevilágított.

Odabent, középütt a legközönségesebb, rézből készült kisüsti pálinkafőző állt. Körülötte néhány demizson, a falak mentén, hosszú asztalokon hordók. És a túlsó oldalon újabb ajtó. Cefre- és alkoholszag terjengett. Klaus kissé csalódottnak érezte magát, nodehát volt még hová mennie. Elindult a következő ajtó felé. Már meg sem lepődött, hogy ez sem volt bezárva. Belépett, világított – és elhűlt.

Jobboldalt, a fal mellett Kolosi rég eltűnt feleségét látta, egy széken ülve, vagy inkább félig lecsúszva róla. Mindkét szemére légmentesen záródó, átjárható csövet kötöttek, amelyek egy ugyancsak tökéletesen zárt rézedénybe vezettek. A csövekben most is szivárgott lefelé a folyadék. Az asszony könnyei. Hát ez volna a titkos adalék? Jankov hátrahőkölt, valami lehetetlen hangot adott ki – és látta, ahogy az asszony feje felé rándul, a szája sikolyra nyílik, amely dobhártyaszaggató regiszterben foszlatta szét a csendet. Jankov megpördült, az udvar felé rohant. Odakint azonban alig tett meg néhány lépést, mikor a bal lába mintha mély sárba cuppant volna. Mepróbálta kirántani, de hiába volt az erőfeszítés. Tanácstalanul előre lépett – és a jobb lábát is elnyelte a föld. Valami olyan bizsergést érzett fölfelé áradni a testében, amelynek a leírására nem voltak szavai. Az agyát intenzív, fehér fény öntötte el, nem a szemével látta, hanem *belülről* áradt – és ebben a fényben oldódott fel végül az az entitás, amelyet a sajátjának nevezhetett.

Másnap reggel már egy fával több volt Kolosi udvarán, és mint a többi, ez is rejtélyes módon rügyeket hajtott.